

Gylyç bilen alynan watan pula satylmaýar

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Gylyç bilen alynan watan pula satylmaýar GYLYÇ BILEN ALYNAN
WATAN PULA SATYLMAÝAR

1917-nji ýylyň 27-nji oktýabrynda iňlisler özleri tarapyndan

basylyp alynan Müsüruň territoriýasyndan Gazany bombalamaga başlan palestin urşunda Gazany geçip, 1917-nji ýylyň 7-nji noýabrynda Ierusalimi basyp aldy. Musulmanlaryň birinji kyblasy «Mesjidi-Aksa» jöhitler tarapyndan basylyp alynanda, duşmana garşy göreşen osmanly esgeri ýerli halkdan goldaw görmedi. Yslamyň «musulman musulmanyň doganydyr» şygary ol ýerde dymypdy. Osmanly esgeri ýerli halkyň goldawyny almansoň, Gazadan, Ierusalimden, Şeriadan iňlis uçarlarynyň ody astynda şehitler bere-bere Damaska, Halaba çenli yza çekilmäge mejbur boldy. Palestina şeýdip iňlisleriň golastyna girdi.

Damaskda, Halapda öýlerden esgerlerimize ok atyldy: Şerif Faýsalyň we Şerif Hüseyiniň golastyndaky arap güýçleriniň iňlislere beren goldawy yslam doganlygyny duw-dagyn etdi.

Türkleri iňlis güllesi däl-de, din doganlarynyň duşmançylygy öldürdi! Palestinalylar dört ýüz ýyllap medeniýetine, diline el degirtmän gorap saklan musulman türk gardaşlarynyň ýanynda däl-de, dini başga iňlisiň ýanynda ýer aldy.

Palestin urşunyň netijesinde Damaskdyr Halap iňlisleriň eline geçdi. Kilisiň günortasyna çenli çekilen türk goşuny bu uruşda 16 müň şehit, 30 müň ýaraly, 80 müň ýesir berdi. Üstesine müňlerçe dereksiz ýiten... Ýesir düşenler ezyet gördi, gözleri kör edildi, bir topary ýerli halk tarapyndan şehit edildi. Esgerimiz lapykeç we gaharly ýagdaýda Halapdan «Ine, gelşimiz ýalam gidýäris, Halap şähri şat bolsun!» diýip gaýtdy... Trakýa we Anadoly etraplaryndan gelen, ýaňy murty garalyp başlan juwan ýigitlerimiz Palestinada namartlarça gara guma garylady. Osmanly ähli frontlarda uruş alyp barýardy. Esgerlerimiz şondan soň Palestina aýak sekmedi we Palestina hemişelik iňlisleriň eline geçdi. Iňlis mandatlygy döredildi.

• GEZEK JÖHIT DÖWLETINI GURMAGA GELDI

Iňlisler dünýäniň çar künjüne ýaýran jöhitleriň Palestina gelmegi üçin ähli ýollary açdylar. Şahyr Mehmet Akif Ersoýyň aýdyşy ýaly, «eýesiz watanyň batmasy hakdyr, sen eýe çykaňda watan batmaz hiç!» Araplar türk goşunyna goldaw bermän, watanlaryna eýe çykyp bilmeýişleri ýaly ellerindäki ýerlerini-de pul üçin jöhitlere satdylar. Mete hanyň sözi bilen aýdanda, «Ýer döwletiň binýadydyr, ýer hiç kime berilmeli däl».

Iňlis häkimiýeti ýola goýlandan soň dünýäniň çar künjünden jöhitler göçüp geldi we ýer satyn alyp Palestina ýerleşdi. 1939-njy ýyla çenli jöhitleriň sany 450 müňe ýetdi. 1948-nji ýyla gelinende 650 müňe ýetdi we 1948-nji ýylyň 14-nji maýynea

BMG-nyň inisiatiwasy bilen Ysraýyl döwleti guruldy. Şeýlelikde, iňlisler hut palestinalylaryň öz kömegi bilen Osmanlynyň elinden alynan Palestinany jöhitlere berdi.

Mundan soň araplaryň Palestinadan gaçha-gaçlygy başlady. Araplar Palestinany boşadýardy, jöhitler kowçum-kowçum bolup göçüp gelýärdiler. Jöhitleriň entek palestin topragynda adysory ýok ýerinden, häzir ýedi million ilaty bilen arap ilatyna deňleşdi. Emma ilat sany boýunça deňleşenem bolsalar, araplaryň ýeri ýok diýerlik derejede az. Ýok diýerlik derejede az ýerlerem häzirki günlerde uçar, tank, raketa hüjümleri arkaly boşadylyp ýör.

Ata-babalarymyz «Bir musybet müň nesihatdan ýegdir» diýipdirler. Gynansak-da, indi bu nesihatyň palestin halkyna peýdasy ýok. Terk edilen topraklara hemişelik ýaşamak üçin jöhitler göçüp gelýär we yza dolanyp barmak indi mümkin däl ýagdaýa gelýär. Atatürk «Ukudaky halklar ýa ölerler ýa-da gul bolup oýanarlar» diýipdir. Iňlisleriň ukladan palestinalylary indi oýananam bolsa, gul bolup oýandy. Gözi ganly Ysraýyl näsag diýenok, hassahana diýenok, mekdep diýenok – barsyny bombalaýar. Aýal diýenok, garry diýenok, çaga diýenok – uçdantutma gyrýar. Bu wagşylyga dünýä tomaşa edýär. Diplomatiiki signallaryň bigünä halka peýdasy ýok. Palestinalylaryň watanyndan jyda düşendigine iňlisleriň Palestina giren günü däl-de, şu günki gün düşünendigi hiç zady aňladanok.

Ysraýylyň düýnden şu güne çenli ýöredip gelen syýasaty adam ogurlama syýasatydyr, başganyň ýerine el urma syýasatydyr, palestin topragyny basyp alma syýasatydyr. Emma zulum diýeniň ot ýalydyr, iru-giç elinde saklaýany ýakyp taşlaýar: «Zulum bilen abat bolanyň soňy bibat bolar». Muny Palestinada gördük, Ysraýylda-da göreris. Zulum ýetjek derejesine ýetenden soň, dik başaşaklygyna gaýtmasy gutulgysyzdyr. Gurhan muny ne ajap aýdypdyr: «Wagty gelende zalymlar nähili ynkylap bilen agdaryljakdygyny öwrenerler». («Şuara» süresi, 227).

Aýşe SUJU.

«SÖZCÜ» gazeti, 23.10.2023 ý. Publisistika